

KEMALİST DEVRİMİN NİTELİĞİ

Aydınlık Gazetesi, 26 Kasım 2019

Yıldırım Koç

Bir devrimin niteliğini, o devrimin programı, öncülük eden kadronun sınıfsal kimliği, amaçları ve uygulamaları belirler.

Kemalist Devrim, Türkiye milli demokratik devriminin günümüze kadarki en önemli aşaması olduğuna göre, öncelikle dünyada demokratik devrimlerin gelişimine bakmak gerekir.

Demokratik devrim, insanlar arasında hukuki olarak eşitliğin sağlanması, "kul"un özgürleşmesi, milletlerin oluşması, milli devletlerin kurulması sürecidir. Bu süreç, kapitalizmin geliştiği ülkelerde farklı, sömürgecilğe ve emperyalizme karşı mücadele eden ülkelerde farklı biçimde gelişti.

BURJUVA DEMOKRATİK DEVRİMLERİ

Kapitalizm Avrupa'da ademi-merkeziyetçi feodalizmin bağrında gelişirken burjuvazi, önünde engel olarak aristokrasiyi ve ruhban sınıfı buldu. Ayrıca burjuvazinin çıkarları doğrultusunda iç pazarı bütünleştirecek ve dış rekabetten koruyacak, diğer ülkelerle ilişkilerde burjuvazinin gereksinimleri ve taleplerini dikkate alacak milli devletler ve milletler gerekliydi.

Hollanda, İngiltere ve Fransa'da kapitalizm erken gelişmişti. Uluslararası düzeyde ticaret yaparak daha da zenginleşme çabasında olan sermayedar sınıfın çıkarları, milli devletin ortaya çıkmasını, ülke halkından bir milletin yaratılmasını gerektiriyordu. Tüccarların gemisi Hindistan'a gidecekse, onu korsanlardan ve başka ülkelerin gemilerinden koruyacak güçlü bir donanmaya ve orduya ihtiyacı vardı. Bu donanmayı ve orduyu da millet kimliğiyle hareket eden insanlar dolduracaktı.

Bu nedenle burjuvazi milliyetçi oldu, milli devletin kurulmasını, milletin oluşturulmasını ve insanların aristokrasinin ve ruhban sınıfın kulları olmaktan kurtarılacak kapitalist üretim biçimi içinde özgür yurttaşlar olmasını savundu. Burjuvazinin sınıf çıkarları, demokratik devrimde belirleyiciydi ve burjuvaziyi tarihin bu döneminde ilerici ve milliyetçi yaptı. Bu devrimlere, bu nedenle, "**burjuva** demokratik devrimleri" dendi.

Diğer bir deyişle, milliyetçilik, kapitalizmin gelişmesiyle gündeme geldi; ancak burjuvazinin tekelinde değildir, "burjuva ideolojisi" değildir; burjuvazinin tarihin belirli bir döneminde ve belirli koşullarda kendi sınıf çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla savunduğu bir anlayıştır.

MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİMLER

Türkiye demokratik devriminde ilişki tam tersidir.

Osmanlı Devleti yarı-sömürge durumundan yok olma aşamasına doğru ilerliyordu. İnsanların canı, namusu ve malı, emperyalist güçlerin ve onların taşeronlarının saldırısının hedefi durumundaydı. Padişah/halife, Osmanlı toplumunu oluşturan çeşitli etnisitelerin bir bölümü ve din adamlarının çoğunluğu, bu saldırı karşısında ya işbirlikçilik yapıyordu, ya da sinmişti.

Türkiye demokratik devrimi, kapitalizmin gelişmesinin önündeki engelleri kaldırmak isteyen bir burjuvazinin önderliğinde ve programıyla değil, emperyalizme ve onun işbirlikçilerine karşı can, namus ve mal kaygısıyla, bağımsız yaşayabilme güdüsüyle hareket eden insanların önderliği ve programıyla gelişti. Kurtuluş Savaşı'nın zaferle sonuçlanması sonrasında da bağımsız bir devletin korunması ve geliştirilmesi için milliyetçi bir çizgi izlendi. Bu nedenle, Türkiye'deki sürece "**milli** demokratik devrim" diyoruz.

Diğer bir deyişle, Türkiye'de milliyetçilik burjuvazi tarafından geliştirilmedi; milliyetçilik, anti-emperyalist bağımsızlık mücadelesinde, vatan savunmasında, bağımsız bir devletin korunması çabasında ortaya çıktı.

Emperyalizm ve hatta daha önceleri sömürgecilik döneminde, yabancıların baskı ve sömürüsüne karşı yapılan mücadeleler (bazı istisnalar dışında), kapitalizmin gelişmediği ve önderlik edecek bir

burjuvazinin bulunmadığı koşullarda, çeşitli sınıf ve tabakalardan gelen vatanseverlerin örgütlediği milliyetçilik temelinde gelişti. Bazı ülkelerde bu hareketler sosyalizm doğrultusuna girdi, bazılarında zamanla gelişen burjuvazinin hakimiyet kazanmasıyla kapitalizme kapı açtı.

KEMALİST DEVRİM

Atatürk döneminde ve hatta 1946'ya kadar, Türkiye'deki bağımsız devleti koruma ve geliştirme mücadelesine önderlik eden kadrolar, sınıf kimliğiyle hareket eden burjuvalar değil, genellikle asker ve sivil memur kökenli vatanseverlerdi. İktidardaki güç, burjuvazinin ve/veya büyük toprak sahiplerinin değil, bir bütün olarak ülkenin çıkarlarını savundu. Köken olarak büyük çoğunluğu sivil ve asker olan bir kadro, yerli burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin çıkarlarıyla birçok alanda çelişen vatansever bir program uyguladı. Kurtuluş Savaşını yöneten ve özellikle 1938'e kadar ülkeyi yöneten kadronun büyük ölçüde memur kökenli olması ve memurların işçi sınıfının bir parçasını oluşturması, Kemalist Devrim'in ilginç özelliklerinden biridir.

Türkiye demokratik devriminde, topraksız köylülüğün toprak ağalarına karşı bir mücadelesi de yoktu. Bu eksiklik Türkiye demokratik devriminde 1945 sonrasında geriye gidişleri kolaylaştıran bir etmen oldu.

Kemalist Devrim bir burjuva devrimi değildi. Mustafa Kemal Paşa, milli burjuvazinin temsilcisi ve savunucusu değildi. Kemalist Devrim, toprak ağalarıyla ve emperyalistlerle uzlaşmadı; onların çıkarlarını savunmadı. Kemalist Devrim, topraksız ve az topraklı yoksul köylülüğu ve işçi sınıfını ezmedi ve sömürmedi.

Kemalist Devrim, vatanseverlerin önderliğinde, çok büyük çaba ve özveriyle gerçekteştirilen anti-emperyalist bir milli demokratik devrimdi. Belki Atatürk ölmeseydi ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin Türkiye'den bazı haksız talepleri olmasaydı, işçi sınıfının daha da geliştiği koşullarda Sovyetler Birliği ile işbirliği içinde sosyalizm doğrultusunda bir gelişim sağlanabilirdi.